

2017/ЈАНУАРИ

СТУДИИ

Македонија
не се откажува од
термоцентралите

www.analyticamk.org

Една дна од последните вести од сагата на македонскиот енергетски систем е дека ќе се врати во функција ТЕЦ Осломеј која во моментот не беше функционална. Откако имаше испаѓање на Блокот број 3 во РЕК за време на студениот бран во Македонија, ЕЛЕМ излезе со соопштение во кое се вели дека прави подготовки да го стави во функција рударско енергетскиот комбинат Осломеј со цел да го зголеми домашното производство на електрична енергија. Проценката е дека за нејзино ставање во функција ќе бидат потребни околу 12 часа. Раководството претходно наведе дека деновиве, кога се забележани екстремно ниски температури, конзумот на електрична енергија е за 30% поголем од вообичаеното.¹ Но, моменталните проблеми со снабдувањето

1 Вечер, <http://vecer.mk/ekonomija/struja-ima-dovolno-se-podgotvuva-i-tec-oslomej-za-restart>

СТУДИИ 2017/ЈАНУАРИ

поради екстремните зимски услови се минорни во споредба со плановите на ЕЛЕМ да ја модернизира Осломеј.

Минатиот октомври 2016 година, била одржана јавна расправа на која и покрај тоа што беше испратен допис до ЕЛЕМ, Аналитика не доби одговор на прашањето кој се' бил поканет и кои биле учесници, на која што според ЕЛЕМ: - минатата година изработена е Физибилити студија за модернизација на термоелектричната централа преку користење на увозен јаглен со висока калорична вредност, а разгледана е и опцијата за користење на нискокалоричниот јаглен од локалните лежишта околу Осломеј. Со реализација на овој проект се добива солидно балансиран домашен производствен капацитет со прифатлива цена на електрична енергија,

независна од негативните и турбулентни движења на акциите и промените во светскиот енергетски пазар и се продолжува животниот век на ТЕЦ Осломеј за дополнителни 30 години. Се зголемува и ефикасноста на блокот и се намалуваат емисиите на SO_x, NO_x и прашина согласно дозволените емисии во Европската Унија. Модернизацијата предвидува замена на стариот парен котел со нов, дизајниран за согорување на јаглен со поголема калорична вредност и со потрошувачка од приближно 350.000 тони годишно, автоматизација на блокот и ревитализација на генераторот, третман на отпадните води и инсталација на нова опрема за намалување на емисиите на издувни гасови во согласност со важечките

европски директиви.² Вкупната инвестиција за ревитализација на ТЕЦ Осломеј согласно Фисибилити студијата е проценета на 126 милиони евра.³

ШТО КАЖУВА ФИЗИБИЛИТИ СТУДИЈАТА?

Физибилити студијата проценува дека наоѓалиштата на лингинт во Македонија се минорни, со што се предлага увоз на јаглен од Русија, Украина или Полска кој би се носел по железнички или воден пат. Како најповолно е избрано Солунското пристаниште. "Согласно истата предвидено е нискокалоричниот лигнит од домашни наоѓалишта, кој што досега е користен при работата на инсталацијата, да се замени со висококалоричен битуменозен јаглен од увоз. Дополнително

2 АД ЕЛЕМ, http://www.elem.com.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=630%3A2016-10-10-08-49-12&catid=1%3Alatest-news&Itemid=125&lang=mk

3 Сител, <http://sitel.com.mk/vo-kichevo-javna-rasprava-za-modernizacija-na-tec-oslomej>

модернизацијата на ТЕЦ
Осломеј вклучува:

- замена на стариот парен котел со нов кој ќе биде од типот CFB Circulated Fluidized Bed (дизајниран за согорување на увозен јаглен со поголема калорична вредност и со потрошувачка од приближно 350.000 тони/годишно);
- модернизација на сите 3 (три) степени од турбината;
- автоматизација на блокот и ревитализација на генераторот;
- помошна опрема за ракување со јагленот;
- третман на отпадните води;
- опрема за намалување на емисиите на издувни гасови во согласност со новите европски регулативи и ЛСР Директивата.

Пристапот на гориво на ТЕЦ Осломеј е преку најблиските пристаништа, кои задоволуваат

услови и капацитет за потребите количества јаглен. Понатамошниот транспорт на горивото од пристаништата до централата е возможна со патен транспорт или железнички транспорт. Дополнително, потребно е да се изградат или адаптираат условите за истовар, ракување и чување на резервите на јаглен.

Доставата на јаглен до ТЕЦ Осломеј од светските пазари на јаглен е поделена во три чекори:

а) Увоз на јаглен до најблиското пристаниште со вклучени постапки на истовар и чување;

б) Земјен транспорт од пристаништето до постројките за истовар на ТЕЦ Осломеј;

в) Прием и чување горивото во ТЕЦ Осломеј.,⁴

⁴ СТУДИЈА ЗА ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И СОЦИО ЕКОНОМСКИ

COMMENTARY 2017/JANUARI

Освен што не е јасно од каде ЕЛЕМ ќе ги најде средствата за реновирање на централата се поставува прашањето на исплатливоста на инвестирањето во јаглен кога обврските од Парискиот договор предвидуваат намалување на емисиите, а и самото членство во ЕУ го бара тоа. Како и на кој начин Македонија планира да се бори со намалување на емисиите од секторот енергетика кој е најголемиот загадувач во државата? Како исто така ќе ја подобри состојбата со воздухот чиј што квалитет со години е алармантно влошен со вложувања на милионски суми во реновирање на стара

АСПЕКТИ (ESIA) НА ПРОЕКТОТ за модернизација на ТЕЦ Осломеј, Машински факултет Скопје, април 2015 г, <http://www.moepp.gov.mk/wp-content/uploads/2014/10/ESIA-TEC-Oslomej1draft.pdf>

термоцентрала?

На 30 ноември 2016 година, ЕК ја промовираше Енергетската унија каде што ги претстави главните постулати: ЕУ се обврза да ги намали емисиите на CO2 за најмалку 40% до 2030 година напоредно со модернизација на економијата на ЕУ, создавање на работни места и овозможување раст за сите граѓани на Европа. Денешните предлози имаат три главни цели: ставање на енергетската ефикасност на прво место, постигнување на глобално лидерство во обновливите извори на енергија и обезбедување на фер договор за потрошувачите.⁵

КАДЕ Е МАКЕДОНИЈА ВО СЕВО ОВА?

Можеби не е во ЕУ, но е на Европскиот континент и одењето во различни насоки со мнозинството

⁵ Чиста енергија за сите Европјани – отклучувајќи го потенцијалот за развој на Европа (Clean Energy for All Europeans – unlocking Europe's growth potential), Европска комисија, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4009_en.htm

COMMENTARY 2017/ЈАНУАРИ

од европските земји кога станува збор за еден врзан систем како енергетиката не ветува ништо добро. Тука воопшто и не се спомена самиот факт што Македонија иако декларативно со ваквите чекори се труди да обезбеди енергетска независност, зависноста од увозен јаглен напротив не ветува таква независност. Македонија веќе е целосно зависна од руски гас и со ваквите предвидувања за во иднина би била зависна и од руски јаглен. Тука се поставува прашањето како институциите се грижат за енергетската безбедност на земјата, мала и енергетски сиромашна, ако наместо да се вложува во мерки за енергетска ефикасност, намалување на енергетскиот интензитет и диверзификација на енергенсите, таа оди во спортивна насока и го става во опасност целиот енергетски систем со што освен со гас би ја направиле земјата зависна и со увозот на јаглен. Зависноста од увоз

на јаглен е исто така погубна од аспект што Македонија нема излез на море па оттука логично ни свои пристаништа, а познавајќи ја политичко-економската ситуација во Грција и честите штрајкови и блокади, како властите во Македонија планираат да се справат со таквите ситуации? Дали воопшто при планирањето на модернизацијата на Осломеј е направен план за вонредни ситуации, и дали се пресметани ризиците во случај кога се увезува и до 40% од струјата, 100% од гасот а со овие планови и дел од јагленот?

Без сериозни, јавни и широки дебати за тоа што ваквите планови ѝ носат на државата, Македонија нема да има безбедна и сигурна енергетска иднина. Фокус на намалување на загубите, заштеди на домаќинствата мора да бидат приоритет

пред воопшто и да се стави на маса разгледувањето на еден ваков план како модернизацијата на ТЕ Осломеј. ●

АВТОР:
СОЊА РИСТЕСКА,
sristeska@analyticamk.org
Истражувачки и менаџмент
координатор

Аналитика
Тинк-Тенк
www.analyticamk.org
info@analyticamk.org

